

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจส่งออก เป็นธุรกิจที่นำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ การนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาทำให้เกิดความมั่นคงทางการเงินและเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต ปัจจุบันการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อส่งออกเป็นธุรกิจที่จำเป็นสำหรับประเทศไทย ประเทศเรายังไม่สามารถผลิตวัตถุดิบได้ครบถ้วน โดยเฉพาะวัตถุดิบที่ผลิตโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้วยความจำเป็นนี้ทำให้ต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบมาผลิตเป็นสินค้าแล้วส่งขายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งยังเป็นการสร้างงานให้ประชาชนมีงานทำ มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพของสินค้า

กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการนำเข้าส่งออก นโยบายบริหารงานศุลกากรมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรการส่งเสริมการส่งออก การลดต้นทุนสินค้า การเพิ่มผลผลิตเพื่อส่งออก การร่วมมือทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและของโลก ลดบทบาทด้านการจัดเก็บรายได้ สนับสนุนการจัดเก็บภาษีภายในประเทศให้รัดกุมและมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ปรับปรุงวิธีการการนำเข้าและส่งออกให้ง่ายสะดวก ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ จากคอมพิวเตอร์ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สมบูรณ์ มีสมรรถนะสูง การแลกเปลี่ยนข้อมูลทำงานจัดเก็บภาษีได้ครบวงจร ลดการบันทึกข้อมูลซ้ำ พัฒนาการรับส่งข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) พัฒนาระบบบัญชีอัตโนมัติ เสริมด้านการประชาสัมพันธ์การให้บริการ คำแนะนำและความเข้าใจในพิธีการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ผลิตจะได้รับ

การคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ เป็นสิทธิขอคืนเงินอากรขาเข้าของผู้นำเข้า ที่ได้ชำระไว้ตอนนำวัตถุดิบเข้ามาในประเทศ และต้องขอคืนเงินอากรเมื่อส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบนำเข้าหรือตัววัตถุดิบที่นำเข้านั้นเอง (โดยวัตถุดิบนั้นต้องถูกนำเข้ามาไม่เกิน 1 ปีหรือมากกว่าถ้าได้รับอนุมัติการผ่อนผันให้ยืดเวลา) ภายใน 6 เดือน เพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกให้วัตถุดิบปลอดภาษีนำเข้าเป็นการลดต้นทุนสินค้า การจ่ายเงินอากรขาเข้าของวัตถุดิบนอกจากจะชำระเป็นเงินสดแล้วยังสามารถใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคาร หรือติดต่อธนาคารจัดทำสัญญาค้ำประกันลดยกกับกรมศุลกากร ให้วงเงินค้ำประกันเพิ่มหรือลดตามรายการนำเข้าและการขอคืนเงินอากรจริงเป็นการลดขั้นตอนในการติดต่อธนาคารและกรมศุลกากรในการเปลี่ยนหนังสือค้ำประกันวงเงินการค้ำประกันแทนการชำระอากรขาเข้าเป็นการเสริมสภาพคล่องทางการเงินให้กับผู้ประกอบการการตัดจ่ายวัตถุดิบใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In First Out :FIFO) กรณีที่ผู้ส่งออกไม่ใช่ผู้นำเข้า

จะเกิดการโอนสิทธิการขอคืนเงินอากร และเมื่อพบว่าวัตถุดิบที่นำเข้ามาเกิน 1 ปีมียอดคงเหลือ ผู้ประกอบการต้องชำระอากรและเงินเพิ่มตามที่กรมศุลกากรกำหนด

สูตรการผลิตเป็นการแสดงรายการวัสดุที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป ตัวอย่างสูตรการผลิตรูปที่ 1.1 แสดงผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัสดุในการผลิต 5 รายการดังนี้

รายการที่ 1 ผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป A

รายการที่ 2 วัตถุดิบ B

รายการที่ 3 วัตถุดิบ C และ (วัตถุดิบ X หรือ วัตถุดิบ Y หรือ วัตถุดิบ Z)

รายการที่ 4 วัตถุดิบ E

รายการที่ 5 วัตถุดิบ F

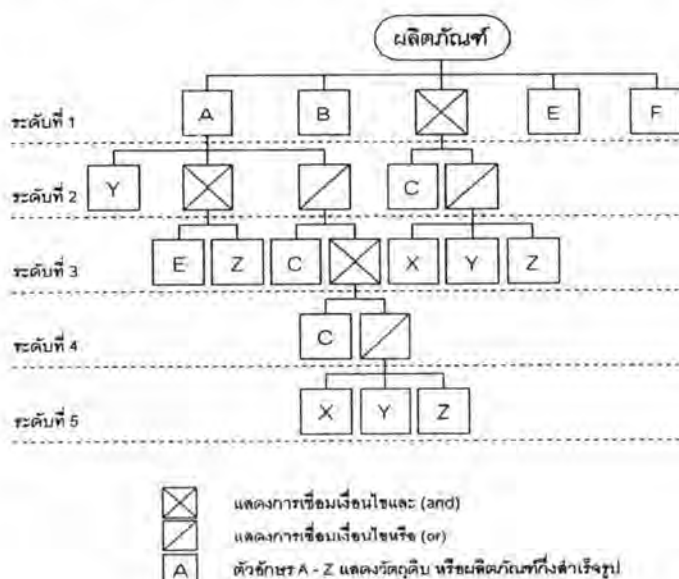
สำหรับผลิตภัณฑ์กึ่งสำเร็จรูป A ใช้วัสดุในการผลิต 3 รายการดังนี้

รายการที่ 1 วัตถุดิบ Y

รายการที่ 2 วัตถุดิบ E และ วัตถุดิบ Z

รายการที่ 3 วัตถุดิบ C หรือ (วัตถุดิบ C และ (วัตถุดิบ X หรือ วัตถุดิบ Y หรือ

วัตถุดิบ Z)

รูปที่ 1.1 ภาพแสดงสูตรการผลิต

สิทธิในการขอคืนอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิมีขึ้นเมื่อมีการจ่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่นำเข้า โดยการส่งออกหรือโอนให้ผู้ส่งออกรายอื่นและผู้นำเข้าเท่านั้นจึงจะเป็นผู้มีสิทธิขอ

คืนเงินอากร การโอนสิทธิคือการที่ผู้ประกอบการโอนสิทธิการคืนอากรให้กับผู้นำเข้ารายอื่นและการรับโอนสิทธิคือการที่ผู้ประกอบการรับโอนสิทธิการคืนอากรจากผู้ส่งออกรายอื่น

ขั้นตอนการดำเนินงานและสาระสำคัญของ การขอคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ ในการปฏิบัติงานจริง เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นได้เช่น

ก. การแสดงรายการให้ถูกต้องตรงกับที่ยื่นจดทะเบียนไว้กับกรมศุลกากร ทั้งรหัสวัตถุดิบ ชื่อวัตถุดิบหรือชื่อทางการค้าอื่น ผลิตภัณฑ์และสูตรการผลิต ถ้ามีการเปลี่ยนมือรับโอนกันมาเป็นทอดๆ จนกว่าผู้ประกอบการจะเป็นผู้รับวัตถุดิบที่นำเข้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่นำเข้า ยิ่งถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับสูตรการผลิตที่มีรายการวัตถุดิบมากกว่า 1 รายการ การโอนสิทธิและการรับโอนสิทธิก็จะซับซ้อนขึ้น ผู้ประกอบการต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นการแจ้งสิทธิขอคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ สำหรับวัตถุดิบที่นำเข้ารายการเดียวกันและเป็นการแจ้งสิทธิในระยะเวลาที่กำหนดคือภายใน 6 เดือนนับจากผลิตภัณฑ์ถูกส่งออกไปยังต่างประเทศ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่ถูกนำเข้ามาในประเทศภายในระยะเวลา 12 เดือน หรือมากกว่าถ้าได้รับการผ่อนผันยืดเวลา โดยผู้ประกอบการจะต้องสามารถระบุข้อมูลถึงแหล่งที่มาของสินค้าที่รับโอนซึ่งจะต้องได้รับและให้ความร่วมมือกับคู่ค้าในการโอนสินค้าระหว่างกันด้วย

ข. สูตรการผลิตที่มีความสลับซับซ้อน มีเงื่อนไขการเชื่อมหรือ (or) และ (and) หลายๆ ชั้น ผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จรูปที่สามารถนำไปเป็นวัสดุในการผลิตของอีกผลิตภัณฑ์หนึ่ง ผู้ประกอบการต้องสามารถกระจายสูตรการผลิตเพื่อใช้ในการยื่นจดทะเบียนกับกรมศุลกากรและใช้ในองค์กรของผู้ประกอบการให้ตรงกัน

ค. การตัดจ่ายบัญชีวัตถุดิบตามการเข้าก่อนออกก่อน ซึ่งเป็นการจ่ายวัตถุดิบตามงวดของการนำเข้าในแต่ละครั้ง ผู้ประกอบการตามมาตรา 19 ทวิ ได้มีรูปแบบคือมีทั้งรายการรับวัตถุดิบนำเข้าโดยการนำเข้าเอง และนำเข้าโดยผู้อื่น หรือรับโอนจากบริษัทเดียวกันแต่จัดตั้งโรงผลิตอื่น ซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนเช่นเดียวกัน เช่น เขตอุตสาหกรรมส่งออก คลังสินค้าทัณฑ์บน และการส่งเสริมการลงทุน เหล่านี้ได้เพิ่มความซับซ้อนของรายการรับเข้าวัตถุดิบ

ง. เนื่องจากความซับซ้อนของระบบงาน ผู้ประกอบการบางรายไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินการอย่างเพียงพอ ทำให้การดำเนินงานของผู้ประกอบการ ด้านการขอคืนอากร การจัดการวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ การชำระอากรและการประกันอากรขาเข้า การแจ้งสิทธิการขอคืนอากร เป็นไปอย่างได้ประสิทธิภาพไม่เต็มที่ ทำให้บางครั้งเป็นการเสียสิทธิและโอกาส เช่น ได้ตั้งราคาขายผลิตภัณฑ์ตามต้นทุนวัตถุดิบที่รวมค่าอากรนำเข้า ซึ่งที่จริงวัตถุดิบนั้นมีสิทธิในการขอคืนเงินอากร

ปัจจุบันกรมศุลกากรกำลังว่าจ้างบริษัทสยามยูนิซิส จำกัด พัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อใช้ในการดำเนินการคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิโดยผ่านระบบอีดีไอ ซึ่งเป็นระบบงานสำหรับกรมศุลกากรเอง ส่วนทางด้านผู้ประกอบการจะต้องเตรียมการสำหรับรองรับการดำเนินการเพื่อประสานงานกับกรมศุลกากร เช่นจัดหาซอฟต์แวร์ โดยในระยะแรกมีข้อกำหนดเป็นมาตรฐาน 3 ระบบ และผู้ประกอบการจะต้องโอนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นดิจิทัลเพื่อยื่นจดทะเบียนข้อมูลกับกรมศุลกากรให้ได้ดังนี้ โปรแกรมสำหรับการบันทึกบัญชีวัตถุดิบบนเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมบันทึกสูตรการผลิตบนเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำหรับบันทึกข้อมูลตารางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ผู้ประกอบการจำนวนมาก ยังไม่ได้เตรียมการดังกล่าว โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก

การทำวิทยานิพนธ์นี้เพื่อให้ผู้ประกอบการคืนอากรมาตรา 19 ทวิ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานประสานกับกรมศุลกากร โดยสามารถจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสามารถใช้ฐานข้อมูลนี้ให้เป็นประโยชน์ ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบรายงาน หรือการสอบถาม และนำส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางดิจิทัล ตามมาตรฐานที่กรมศุลกากรกำหนด

ระบบงานที่ได้จากการพัฒนา ควรมีความยืดหยุ่นพอที่จะให้ผู้ประกอบการเอาไปใช้งาน และสามารถทำการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งการที่จะพัฒนาให้สามารถรองรับและครอบคลุม จะต้องใช้เครื่องมือช่วยในการออกแบบระบบเช่น การทำแบบจำลองเพื่อใช้ออกแบบฐานข้อมูล และใช้เทคนิคด้านโครงสร้างข้อมูลเข้ามาประยุกต์ใช้ ซึ่งเครื่องมือเหล่านั้นนอกจากจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่วิจัยเองแล้ว เมื่อจัดทำเสร็จจะได้เอกสารของระบบงานเก็บไว้อ้างอิงสำหรับผู้นำฐานข้อมูลและระบบงานไปใช้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการในการขอคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก

1.3.2 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อขอคืนเงินอากรตามมาตรา 19 ทวิ ครอบคลุมขั้นตอนงานดังนี้

1.3.2.1 ระบบงานข้อมูลบริษัทผู้ประกอบการและการอิเล็กทรอนิกส์

1.3.2.2 ระบบงานประกันอากรขาเข้า

1.3.2.3 ระบบงานบัญชีวัตถุดิบ

1.3.2.4 ระบบงานผลิตภัณฑ์และสูตรการผลิต

1.3.2.5 ระบบงานคำนวณต้นทุนวัตถุดิบและเงินอากร

1.3.3 ใช้ข้อมูลของกรมศุลกากรเป็นข้อมูลทดสอบระบบ

1.3.4 ออกแบบระบบงานสถานะผู้ใช้เดี่ยวเพื่อเป็นซอฟต์แวร์ที่ใช้ได้กับสถานะทั่วไป และใช้เป็นพื้นฐานเพื่อผู้ประกอบการสามารถนำไปปรับให้เหมาะสมกับลักษณะงานของตนเองได้

1.3.4.1 เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ที่มีหน่วยประมวลผลกลางชนิดเพนเทียม มีความเร็วที่สัญญาณนาฬิกาไม่ต่ำกว่า 150 เมกะเฮิร์ตซ์ หน่วยความจำไม่ต่ำกว่า 16 เมกะไบต์ ความจุฮาร์ดดิสก์ไม่น้อยกว่า 2 กิกะไบต์

1.3.4.2 พัฒนาโปรแกรมภายใต้ระบบปฏิบัติการวินโดวส์ 95 ขึ้นไป

1.3.4.3 ระบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ ของไมโครซอฟท์แอกเซส 97 ขึ้นไป

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาระบบงานค่านาฬิกาตามมาตรา 19 ทวิ รูปแบบธุรกิจทั่วไปของผู้ประกอบการขอค่านาฬิกาตามมาตรา 19 ทวิ

1.4.2 ศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ของสารสนเทศ และความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ

1.4.3 วิเคราะห์ ออกแบบและสร้างแบบจำลองระบบขอค่านาฬิกาตามมาตรา 19 ทวิ

1.4.4 สร้างต้นแบบฐานข้อมูล

1.4.5 ออกแบบและพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในระบบงาน

1.4.6 ทดสอบโปรแกรม

1.4.7 สรุปการวิจัยและเขียนรายงาน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ระบบสารสนเทศสำหรับผู้ประกอบการค่านาฬิกามาตรา 19 ทวิที่มีประสิทธิภาพสามารถใช้อ้างอิงชี้แจงเพื่อทำงานสอดคล้องกับกรมศุลกากรในการขอค่านาฬิกาและผู้เกี่ยวข้อง

1.5.2 ได้โปรแกรมสำเร็จรูปที่สามารถใช้กับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ ที่มีสถานะต่างๆ ไปและใช้กับผู้ประกอบการค่านาฬิกามาตรา 19 ทวิที่มีรูปแบบตามข้อมูลที่ศึกษา

1.5.3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบขอค่านาฬิกามาตรา 19 ทวิ ที่มีรูปแบบเฉพาะอย่างยิ่งขึ้น หรือการพัฒนากระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน

1.5.4 ช่วยสร้างความเข้าใจและความชัดเจน ในขั้นตอนการขอค่านาฬิกาสำหรับผู้ใช้งานโปรแกรม ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน เพื่อสนองนโยบายของกรมศุลกากรด้านการประชาสัมพันธ์